

ENGINET

SIKKERT
NATARBEJDE

INDHOLD

Introduktion: Sikkert natarbejde	3
Roller og ansvar ved planlægning og udførelse af natarbejde	4
Planlagt natarbejde på anlægsprojekter	5
Hvordan planlægger jeg nødvendigt natarbejde?	6
Ikke-planlagt natarbejde på anlæg under drift	7
Lovgivning om natarbejde	8
Konsekvenser og erfaringer fra natarbejde	10
Hvad skal jeg mere være opmærksom på?	11

INTRODUKTION: SIKKERT NATARBEJDE

Natarbejde bør så vidt muligt undgås, da det kan have sikkerheds- og sundhedsmæssige konsekvenser. Der kan dog være gode grunde til alligevel at planlægge og udføre natarbejde.

I denne folder kan du finde information om, hvad du skal være opmærksom på, når du planlægger og udfører natarbejde.

Du kan også finde information om ikke-planlagt natarbejde samt om de konsekvenser, natarbejde har. Folderen er rettet mod dig, der er projektleder, rådgiver eller projekterende.

Folderen er udarbejdet af Energinet. Har du spørgsmål til indholdet, kan du kontakte din kontaktperson hos Energinet.

BYGHERRE, PROJEKTERENDE, RÅDGIVERE
OG ENTREPRENØRER HAR ALLE ANSVAR
FOR **SIKKERHED OG ARBEJDSMILJØ**

ROLLER OG ANSVAR VED PLANLÆGNING OG UDFØRELSE AF NATARBEJDE

Energinets ansvar som bygherre

Forpligtigelserne påhviler bygherren, uanset om man får andre til at udføre arbejdet. Bygherren har ansvar for, at der tages hensyn til de gældende principper for forebyggelse på området sikkerhed og sundhed.

Bygherren har ansvaret for:

- At koordinere, hvis der er flere projekterende eller udførende
- At sikre, at særlige risici på byggepladsen identificeres, undersøges, vurderes og i nødvendigt omfang imødegås, inden arbejdet iværksættes
- At færdsel på byggepladsen til enhver tid kan foregå under fuldt forsvarlige forhold, herunder med den nødvendige belysning af færdselsveje
- At arbejdsgiveren kan udføre bygge- og anlægsarbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt

Projekterende og rådgivende aktørers ansvar

Lovgivningen gælder såvel intern som ekstern projektering og rådgivning. Af lovgivningen fremgår, at projekterende og rådgivende har ansvaret for:

- At man i projekteringsfasen skal sikre, at man kan overholde arbejdsmiljølovgivningen i byggefasen og under fremtidig vedligehold

- At forhold med betydning for sikkerhed og sundhed skal være angivet i projektmaterialet
- At der tages hensyn til de gældende principper for forebyggelse på området sikkerhed og sundhed, i forbindelse med vurderingen af den periode, som skal afsættes til udførelse af de forskellige arbejder eller arbejdsfaser

Projektleders ansvar

Det er projektlederens ansvar, at det tidligt i projekterings- og byggefasen vurderes, om det er nødvendigt, at dele af arbejdet skal udføres som natarbejde.

Hvis det vurderes, at arbejdet ikke kan udføres uden brug af natarbejde, skal det i udbudsmaterialet beskrives, hvordan man vil sikre, at projektet kan udføres uden risiko for personale og udstyr. Risici i forbindelse med natarbejde skal derfor også være behandlet i risikoanalysen.

Uddrag af Bekendtgørelse 110 om projekterendes ansvar og Bekendtgørelse 117 om bygherres pligter.

Læs mere om lovgivningsmæssige krav på side 9.

PLANLAGT NATARBEJDE PÅ ANLÆGSPROJEKTER

Planlagt natarbejde er arbejde, som allerede i projektets projekterings- og byggefase planlægges til at skulle udføres om natten.

I visse tilfælde kan natarbejde blive nødvendigt, fordi omstændighederne ikke tillader, at arbejdet udføres om dagen.

Hvilke arbejdsopgaver kan indeholde planlagt natarbejde?

- Krydsning af jernbaner, motorveje og højspændingsledninger
- Specialtransporter af udstyr
- Reparation af søkabler eller oliekanaler

Hvis natarbejde ikke kan undgås, anbefaler Arbejdstilsynet følgende:

- Arbejdet bør tilrettelægges med så få nattevagter som muligt og højst tre nattevagter i træk
- Arbejdsskift bør gå med uret. Det vil sige dagvagt, aftenvagt, nattevagt og så videre. Morgenskift bør ikke starte før klokken seks

Ansatte, der har over 300 årlige natte-arbejdstimer, skal tilbydes gratis helbreds kontrol af arbejdsgiver, inden de begynder et job med natarbejde. Derefter skal de tilbydes helbreds kontrol igen minimum hvert tredje år.

HVORDAN PLANLÆGGER JEG NØDVENDIGT NATARBEJDE?

Start i projekteringsfasen

Den bedste måde at planlægge natarbejde på er ved at starte i projekteringsfasen. Her ser man bl.a. på de forskellige alternativer for udførelsen af projektet, fordele og ulemper ved alternativerne samt mulige komplikationer i byggefasen. Det er også i projekteringsfasen, at man søger om planlagte afbrydelser (udetider).

I nogle tilfælde er det ikke muligt at forudsæ natarbejde i projekteringsfasen, og derfor planlægges det først i byggefasen.

Tag risikoen for natarbejde med i planlægningen

Foretag løbende risikovurdering og vurder, hvordan konsekvenser ved natarbejde vil påvirke projektets risici. Vurdér, hvor en mulig fejl og risiko kan opstå.

- Indtænk mulige havariscenarier
- Lav action cards for de enkelte mulige havarier eller fejl
- Planlæg, hvordan udbedringen af den mulige fejl skal ske
- Følg op på, at risici og action cards fortsat er relevante

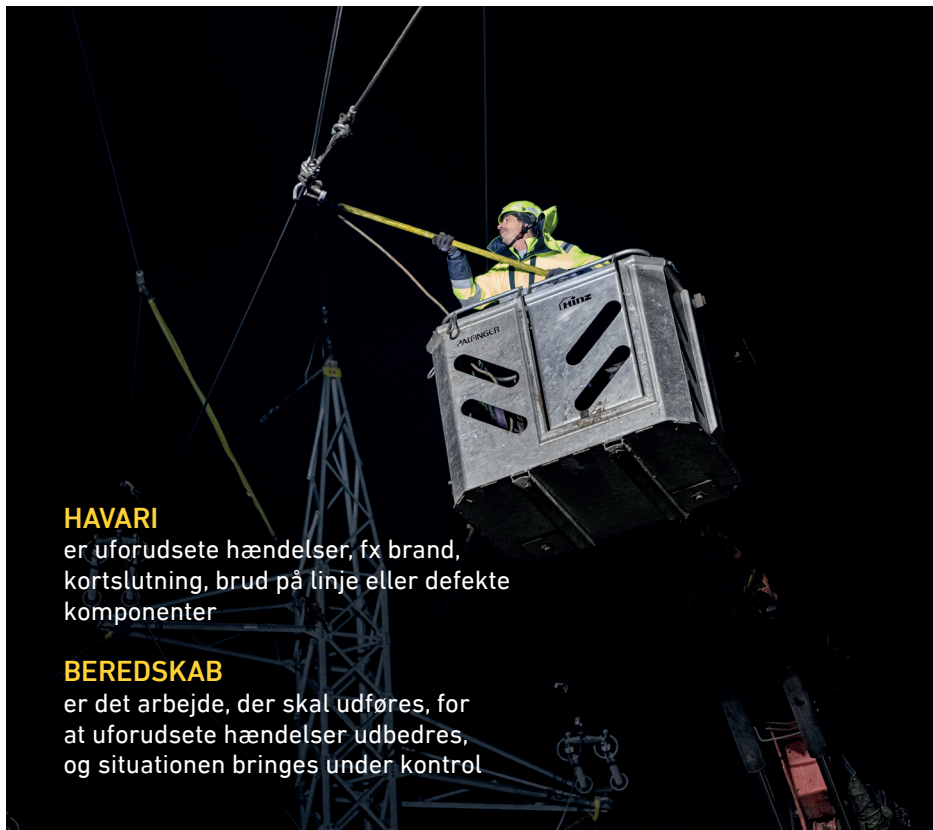

IKKE-PLANLAGT NATARBEJDE PÅ ANLÆG UNDER DRIFT

Havari og beredskabssituationer

Når en fejl opstår, skal den udbedres hurtigst muligt for at vende tilbage til normal drift og mindske den periode, hvor anlægget er fejlbehæftet.

Hvis fejlen opstår om natten, er det dermed nødvendigt at udføre natarbejde for at udbedre fejlen.

HAVARI

er uforudsete hændelser, fx brand, kortslutning, brud på linje eller defekte komponenter

BEREDSKAB

er det arbejde, der skal udføres, for at uforudsete hændelser udbedres, og situationen bringes under kontrol

LOVGIVNING OM NATARBEJDE

Når der skal udføres natarbejde, stilles der store lovgivningsmæssige krav til at kende risici og til elimineringen af risici. Samtidig stilles der krav til, at projektleder, delprojektleder, arbejdsmiljøkoordinator samt tilsynsførende skal kunne være til rådighed uden for almindelig arbejdstid.

Her beskrives det ansvar, som gælder for ethvert bygge- og anlægsprojekt ud fra gældende lovgivning på området.

Folderen tager udgangspunkt i nedenstående lovgivning:

- Arbejdstilsynets BEK nr. 117 af 05/02/2013, Bekendtgørelse om bygherrens pligter

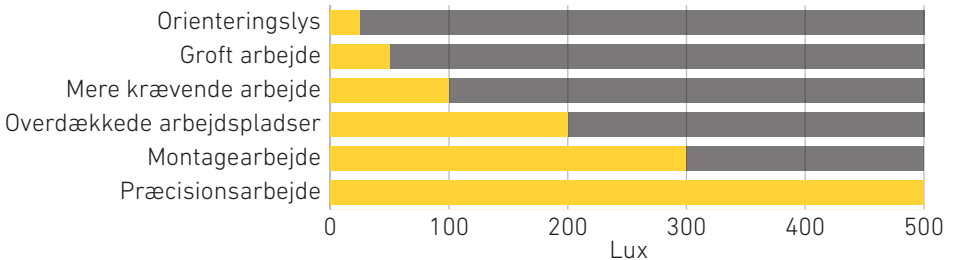
- Arbejdstilsynets Bek nr. 110 af 05/02/2013. Bekendtgørelse om projekterendes og rådgivers pligter mv. efter Lov om Arbejdsmiljø

Om skiftehold

Benyttelse af skiftehold kræver meget gode grunde. Skifteholdsarbejde kan betyde, at grundviden om projektet kan gå tabt. Vær opmærksom på god overdragelse mellem holdene

Endelig skal det fremgå af projektmateriale, hvordan der overdrages mellem skifteholdene samt risici ved dette.

Krav til lys på udendørs arbejdspladser i forhold til DS 12464 (Dansk Standard). Når man anvender kraftigt arbejdslys i mørke, skal man være opmærksom på, at der ikke forekommer skyggeområder og blændinger på fx adgangsveje og hos naboer.

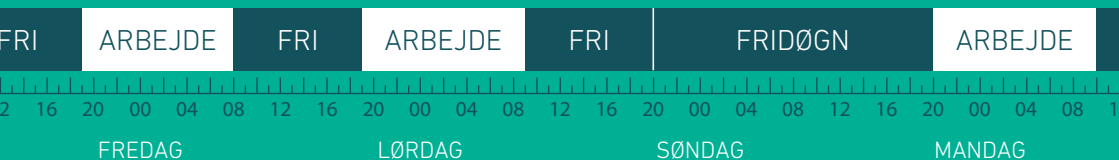
11 TIMERS REGEL

Arbejdstiden skal tilrettelægges således, at de ansatte får en sammenhængende hvileperiode på mindst 11 timer inden for hver periode på 24 timer.

FRIDØGN

Efter 6 arbejdsdage skal der holdes et fridøgn på 24 timer. Dette skal ske i forlængelse af en hvileperiode (11-timersreglen). Fridøgnet skal, så vidt det er muligt, lægges på en søndag.

KONSEKVENSER OG ERFARINGER FRA NATARBEJDE

Over længere perioder kan nat-arbejde få konsekvenser for den enkeltes hverdag, sociale liv, familie og sundhed. Derfor er det bygherres og arbejdsgivers ansvar at planlægge, så perioder med natarbejde reduceres til et absolut minimum, hvis natarbejdet ikke helt kan forhindres.

Hvis man har været vågen i 17-19 timer i træk, har man en reaktionssevne, der svarer til at have en alkoholpromille på 0,5*.

Ved natarbejde er der mulighed for at komme ind i en rytme, hvor

døgnet kan forskydes, så nat-arbejde bare bliver "arbejde".

Der vil måske kunne mærkes nogle tegn på træthed. Dette kan fx komme til udtryk ved rastløshed, koncentrationsbesvær m.m.

Arbejdsopgaver, der normalt er simple og præget af rutine, kan udvikle sig til at være mere krævende, hvis de udføres om natten.

*(<https://nfa.dk/da/nyt/nyheder/2006/arbejdstider-soevn-og-sikkerhed>)

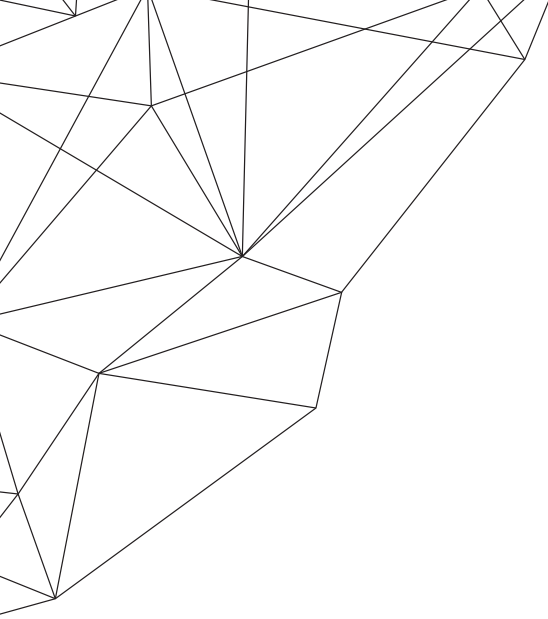

HVAD SKAL JEG MERE VÆRE OPMÆRKSOM PÅ?

- Lange arbejdsdage kan give øget modstand fra naboer
- Arbejde uden for normal arbejdstid og i weekender kræver særlig tilladelse i miljøgodkendelsen
- Der er begrænsninger på, hvor meget man må støje
- Arbejde med kraftigt arbejdslys uden for normal arbejdstid kræver tilladelse
- Det skal gøres klart, om det er hele opgaver eller dele af opgaver, som udføres om natten
- Vær opmærksom på, at vejrforhold kan betyde afbrydelser i arbejdet og/eller øgede risici ved at forlade arbejdet
- Vejrforhold kan også være svære at vurdere om natten, da man ikke kan se flag, træer og andet bevæge sig
- Planlæg i god tid og inddrag de involverede i planlægningen
- Indlæg flere pauser i arbejdet. Effektiviteten kan være ændret fra om dagen

ENERGINET

Tonne Kjærsvvej 65
7000 Fredericia
Tlf. 70 10 22 44

info@energinet.dk
www.energinet.dk

Version 1
Februar 2021